

**PROGRAM ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVY
A OSVĚTY PRO ZŠ CHABAŘOVICE**

motto:

Mnozí "důmyslní" lidé mají velkou radost z toho, že prý se člověk vždy víc a více od přírody emancipuje. Vzdalování se od přírody by bylo fyzické chřadnutí, úplné odloučení byla by smrt! Jan Neruda

*Jedině příroda ví, co chce... nikdy nežertuje a nikdy nedělá chyby, ty dělá jen člověk.
Johann Wolfgang von Goethe*

<u>Školní program EVVO</u>	
1.1. Vymezení pojmů Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.....	4
1.2. Charakteristika průřezového tématu EVVO.....	4
1.3. Důležité kompetence rozvíjené EVVO.....	5
1.4. Tématické okruhy.....	6
1.4.1. Ekosystémy.....	6
1.4.2. Základní podmínky života.....	6
1.4.3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí.....	7
1.4.4. Vztah člověka k prostředí.....	7
1.5. Úkoly koordinátora EVVO.....	8
1.6. Charakteristika školy.....	8
1.6.1. Identifikační údaje školy.....	8
1.6.2. Město Chabařovice.....	9
1.6.3. Poloha školy.....	10
1.6.4. Základní údaje o škole.....	10
1.6.5. Zařízení školy.....	11
1.6.6. Historie školy a opravy školy.....	11
2. EVVO na ZŠ Chabařovice – výchozí stav.....	12
2.1. Zaměření školy.....	12
2.2. SWOT analýza.....	12
2.3. Rozbor školního vzdělávacího programu z hlediska vyučování EVVO.....	15
3. Dlouhodobé záměry školy v oblasti EVVO.....	16
3.1. Vize.....	16
3.2. Dlouhodobě vzdělávací cíle EVVO - určené pro všechny žáky.....	16
3.3. Formy a metody realizace EVVO na škole.....	17
3.4. Strategický program při realizaci cílů EVVO na škole.....	18
3.4.1. Dlouhodobé cíle v organizace výuky a vzdělávání žáků.....	18
3.4.2. Dlouhodobé cíle v mimoškolním a zájmovém vzdělávání žáků.....	19
3.4.3. Dlouhodobé cíle v zapojení personálu školy a dalších pedagogických pracovníků.....	19
3.4.4. Dlouhodobé cíle v ekologicky šetrném provozu školy.....	20
3.4.5. Vytvoření zázemí pro výuku EVVO ve škole.....	20
3.5. Náměty na využití EVVO v jednotlivých předmětech.....	21
4. Evaluace EVVO ve škole.....	22
5. Program EVVO pro školní rok 2018/2019.....	24

1.1. Vymezení pojmů Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta vychází z anglického termínu environmental education (dále jen EVVO), kde environment znamená životní prostředí a education se chápe široce jako vzdělávání, výchova či osvěta všech typů cílových skupin, od nejmenších dětí po dospělé. Vzděláváním se rozumí zejména ovlivňování racionální stránky osobnosti. Výchovou působení na city a vůli. Osvětou se označují speciální způsoby předávání informací zejména dospělé populaci.

1.2. Charakteristika průřezového tématu EVVO

EVVO vede člověka ke komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a poznání odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědeckotechnických, politických a občanských hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislosti mezi lokálními, regionálními a globálními problémy) i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů.

EVVO zahrnuje činnosti a aktivity probíhající ve školách a školských zařízeních, v rámci volnočasových aktivit i v rámci neorganizovaného volného času jednotlivců zaměřené na oblast životního prostředí.

EVVO klade důraz především na poznávání životního (přírodního i umělého) prostředí, na uvědomování si nezbytnosti zachování podmínek života, na poznávání vztahu člověka a životního prostředí.

EVVO dále souvisí nebo se významově překrývá s pojmy environmentální výchova, ekologická výchova, vzdělávání pro udržitelný rozvoj a dalšími.

V rámci Metodického pokynu má EVVO stejný význam jako environmentální výchova nebo tradičně používaný pojem ekologická výchova.

EVVO se rozumí všestranné rozvíjení klíčových kompetencí v kontextu vzájemných vztahů mezi člověkem a životním prostředím.

1.3. Důležité kompetence rozvíjené EVVO

V oblasti **kompetencí k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální**:

- žák aktivně využívá kooperativních a komunikačních dovedností jako nástroje pro řešení problémů životního prostředí,
- žák hledá různé varianty řešení problémů životního prostředí,
- žák rozvíjí schopnost kriticky posuzovat a vyhodnocovat informace související s životním prostředím.

V oblasti **pracovní kompetence**:

- žák si osvojuje praktické dovednosti pro chování při pobytu v přírodě i při zacházení s přírodou a uplatňuje je v každodenním životě,
- žák uplatňuje principy udržitelného způsobu života v občanském a pracovním jednání (odpovědně a ekonomicky nakládá s přírodními zdroji a odpady v souladu se strategií udržitelného rozvoje, minimalizuje negativní vlivy na životní prostředí).

V oblasti **kompetence občanské**:

- žák zná z vlastní zkušenosti přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí, chápe příčiny a následky jejich poškozování, rozumí jedinečnosti svého regionu a jeho potřebám,
- žák uvažuje v souvislostech, vnímá závislost rozvoje lidské společnosti na přírodě a na stavu životního prostředí,
- žák porozumí zákonitostem biosféry, ekonomické, sociální a ekologické provázanosti světa, problémům životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a jejich příčinám,
- žák se orientuje ve vývoji vztahu člověka a přírody a poučí se z problémů životního prostředí od minulosti až po současnost a v tomto kontextu pak uvažuje o budoucnosti,
- žák odpovědně jedná vůči přírodě a prostředí v každodenním životě a aktivně a kvalifikovaně se účastní ochrany životního prostředí včetně zapojení do souvisejících veřejných diskusí a rozhodovacích procesů o využívání krajiny,
- žák projevovuje pokoru, úctu k životu ve všech jeho formách a k hodnotám, které neumí vytvořit člověk, oceňuje svébytnou hodnotu a krásu přírody a krajiny, vnímá a je schopen hodnotit různé postoje chování člověka vůči přírodě.

1.4. Tématické okruhy

Environmentální výchova je členěna do tematických okruhů, které umožňují celistvé pochopení problematiky vztahů člověka k životnímu prostředí, uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti.

1.4.1. Ekosystémy

- les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa),
- pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na polích, pole a jejich okolí),
- vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii),
- moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého),
- tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás),
- lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky),
- kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek).

1.4.2. Základní podmínky života

- voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení);
- ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás),
- půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině, ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů),
- ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás),

- energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky),
- přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí).

1.4.3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí

- zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství,
- doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace),
- průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti),
- odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny),
- ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti),
- ochrana přírody při masových sportovních akcích – (zásady MOV, změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy),
- dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.).

1.4.4. Vztah člověka k prostředí

- naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé),
- naš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí),

- aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace),
- prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví),
- nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás.

1.5. Úkoly koordinátora EVVO

- vytvářet ve spolupráci s ostatními pracovníky školy a dalšími partnery školní program EVVO,
- dbát, aby byl školní program EVVO v souladu s další dokumentací školy a navrhnout řediteli školy začlenění EVVO do další dokumentace školy,
- koordinovat realizaci EVVO na škole či školském zařízení,
- průběžně zvyšovat svou odbornou a metodickou připravenost pro aktivity školního koordinátora EVVO,
- poskytovat ostatním pracovníkům školy podporu v začlenění EVVO do jejich činností,
- koordinovat realizaci plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO.

1.6. Charakteristika školy

4.6.1. Identifikační údaje školy

Struktura školy: Úplná základní škola

Název: Základní škola Chabařovice, příspěvková organizace

Sídlo: Masarykova 559, Chabařovice, 403 17

Telefon: 475 225 186 , 602 149 049

Web: www.zschaba.cz

E-mail: reditel@zschaba.cz

Ředitel: Mgr. Dagmar Brožová

Zástupci: Mgr. Monika Havlíčková

Mgr. Jiří Morávek

Koordinátor EVVO: Mgr. Milena Tourková

Zřizovatel: Město Chabařovice

Sídlo: Husovo náměstí 183, Chabařovice, 403 17

Starosta: Mgr. Josef Kusebauch

1.6.2. Město Chabařovice

Město Chabařovice leží v Ústeckém kraji přibližně 5 kilometrů od krajského města. Bezprostřední okolí města bylo postiženo těžbou, v jejímž důsledku zaniklo i několik okolních obcí. Několik let se uvažovalo o tom, že bude kvůli ložiskům uhlí zbořena i část Chabařovic. Nyní byla těžba v okolí města ukončena. Vytěžený prostor byl zrekultivován a využit k rekreaci. Na místě bývalých dolů vzniklo, kromě jiného, rozsáhlé jezero Milada, které bylo veřejnosti zpřístupněno v roce 2016.

Městská zástavba je pak zvláštní tím, že zde nestojí žádný panelový dům a většina dětí bydlí v rodinných domech. Počet obyvatel činí přibližně 2600.

V okolí je hodně míst, které jsou zajímavé - například lesopark Friedrich, hřiště zvané Na křížku, několik kostelů, historické domy, přírodní koupaliště, ale také již zmíněná Milada.

Obr.1 – ZŠ Chabařovice, hlavní budova

1.6.3. Poloha školy

Základní škola Chabařovice se skládá ze dvou budov. Hlavní budova leží na Masarykově ulici. Odloučené pracoviště pak na Husově náměstí.

Obě dvě budovy mají velmi dobrou polohu, protože děti mají bezprostřední možnost kontaktu s přírodou, příležitost k volnému pohybu a sportování. V loňském roce bylo před hlavní budovou na školní zahradě dokončeno nové moderní hřiště, v zadní části této budovy se nachází dětské hřiště. Součástí školní zahrady je i školní pozemek.

1.6.4. Základní údaje o škole

Škola je úplnou základní školou s devíti postupnými ročníky. Ve školním roce 2018/2019 se na této škole vyučuje ve 13 třídách (v 7 na 1. stupni, v 6 na 2. stupni). Celkem ji navštěvuje přibližně 300 žáků z Chabařovic, ale také z přilehlých obcí Roudníky a Přestanov.

Jednadvacetičlenný učitelský sbor (včetně dvou zástupců a ředitelky) je plně kvalifikovaný a učitelé si své vzdělání stále rozšiřují při nejrůznějších školeních. Ve škole dále pracují tři vychovatelky ve školní družině, 5 asistentů pedagoga a 1 školní asistent.

Nedostačující počty kmenových tříd na hlavní budově jsou vyřešeny přestěhováním dvou tříd 1. stupně na budovu na Husově náměstí, která je odloučeným pracovištěm hlavní budovy.

Učební plány tříd i jednotlivých předmětů se řídí školním vzdělávacím programem pro základní vzdělávání: Moudrá sova č.j.: 445/2017/verze IV.

1.6.5. Zařízení školy

Obě školy mají počítačové učebny a knihovnu, ve všech třídách jsou dataprojektory, nebo interaktivní tabule.

Hlavní budova má vybavenou učebnu fyziky a chemie a samostatnou třídu pro výuku výtvarné výchovy.

Škola na Masarykově ulici je vybavena tělocvičnou, žáci na Husově náměstí využívají sportovní halu, která je od budovy vzdálená přibližně 100 metrů.

Škola na Masarykově ulici má vlastní jídelnu i družinu. V budově na Husově náměstí je pak organizována pouze ranní družina, odpolední mají děti na hlavní budově. Děti z budovy na Husově náměstí docházejí na obědy do budovy na Masarykově ulici.

V hlavní budově je kuchyňka, dále tzv. Rybárna, kde se schází rybářský kroužek a v předchozích letech se tam konal i chovatelský kroužek. Ve škole na Husově náměstí jsou dílny.

1.6.6. Historie školy a opravy školy

Škola na Masarykově ulici byla postavena v roce 1928 jako měšťanská škola. Původně se jednalo o samostatný subjekt, ale ve školním roce 2013/2014 se stala součástí této školy škola na Husově náměstí, která byla od roku 1955 Základní školou praktickou. Nyní se z ní stalo odloučené pracoviště hlavní budovy.

Budova na Husově náměstí byla postavena již v roce 1876, původně byla určena jen chlapcům, vyučování pro dívky započalo ve stejné budově o 10 let později. Zpočátku to byla pouze obecná škola, později byla rozšířena na školu měšťanskou. Až do konce druhé světové války se jednalo pouze o německou školu.

Chabařovice měly v této době na jiném místě i českou školu, která vznikla po velkém úsilí českých obyvatel v roce 1910. Až do otevření měšťanské školy v roce 1928 (nyní hlavní budova školy) byla jednou ze dvou českých škol v ústeckém okrese. Do roku 1938 byla pětiletá obecnou školou. Budova této školy se však nedochovala, byla zbourána.

Během své existence prošly obě současné budovy mnohými rekonstrukcemi. Za všechny jmenujme například výměnu oken, rekonstrukce podlahy, rekonstrukce elektroinstalace aj.

2. EVVO na ZŠ Chabařovice - výchozí stav

2.1. Zaměření školy

Základní škola Chabařovice je zaměřena na všeobecný rozvoj všech žáků a respektování jejich individuálních zvláštností. Je kladen důraz na maximální využití potenciálu každého žáka. Kromě toho si škola klade za úkol v co nejvyšší míře rozvinout i hodnotové a mravní postoje každého dítěte.

Úspěšně zde také probíhá inkluze žáků s tělesným a mentálním postižením. Ve spolupráci s pedagogicko psychologickými poradnami a Speciálně pedagogickými centry Ústeckého kraje se zde úspěšně pracuje s žáky vyžadujícími různá podpůrná opatření.

Velký důraz je kladen i na práci s žáky nadanými.

2.2. SWOT analýza

Tento dotazník, který má zjistit výchozí stav pro EVVO ve škole, byl položen všem 21 kantorům naší školy. Odpověděla na něj přibližně polovina učitelů.

SWOT analýza se skládá ze čtyř částí:

Silné stránky (strong points) - co se nám v oblasti EVVO daří

Slabé stránky (weak points) - kde bychom mohli hledat rezervy, co se nedaří

Příležitosti (opportunities) - z čeho můžeme vycházet, v čem pokračovat

Ohrožení (threats) - co může zmařit naše snahy

Silné stránky:

- podpora ze strany vedení,
- studium specializačního studia koordinátora EVVO,
- zřízení funkce koordinátora EVVO,
- spolupráce s obcí,
- fungující třídění odpadů ,
- sběrové akce - kaštany + pečivo pro lesní zvířátka
 - 2x ročně papír
 - víčka a pet lahve celoročně

- sběr baterií a elektromateriálu – celoročně
- v rámci Mikulášské nadílky - jídlo a potřeby pro zvířátka
v útulku,

- volitelný předmět Ekologická výchova v 7. ročníku,
- blízkost přírody - Krušné hory, České Středohoří, mnoho vodních ploch,
- ozdravný pobyt PAŽIT,
- zapojení do projektů - Ovoce do škol
- Recyklohraní,
- v minulosti proběhl projekt z Evropské unie - "Trvale udržitelný rozvoj a jeho aspekty v podnikatelské praxi" - získali jsme měřicí přístroje, které se dále využívají pro školní účely,
- každoroční projekt Zdravá pětka,
- Den Země,
- Strom života = společné sázení stromků 1. a 9. třídy v lesoparku Friedrich a následná pravidelná péče o stromky v průběhu celé školní docházky.

Slabé stránky:

- malá vzdělanost obyvatel v oblasti recyklace a šetrného chování v přírodě,
- témata EVVO jsou realizována převážně v přírodovědných předmětech,
- málo učitelů, kteří by pokládali EVVO za důležitou součást výuky,
- malá propagace EVVO na webových stránkách školy,
- neexistující program EVVO,
- nedostatek financí,
- malé zkušenosti s podáváním projektů v oblasti EVVO,
- malé využívání vyučování v přírodě,
- chybí spolupracující městská organizace v rámci EVVO,
- málo projektů zaměřených na EVVO,
- minimální začlenění EVVO do výuky,
- nespolupracující rodiče v rámci projektů,
- chybí propagační materiály a materiály na výuku EVVO,
- hodně průmyslu v nedalekém okolí.

Příležitosti:

- využít počítačovou učebnu,
- využít webové stránky školy,
- větší využití projektů a evropských grantů v rámci enviromentální výchovy,
- navázání kontaktů s podniky v okolí v oblasti EVVO,
- realizace projektu školní zahrady a učebny v přírodě,
- získávat zkušenosti s podáváním projektů,
- exkurze do podniků v okolí,
- besedy s odborníky v oblasti EVVO,
- navázání kontaktu s ekologickými středisky a využití jejich služeb,
- využití přístrojů získaných z projektu "Trvale udržitelný rozvoj a jeho aspekty v podnikatelské praxi" ,
- zapojení do projektů v oblasti EVVO,
- doplnění EVVO do výuky, a to do nepřírodovědně zaměřených předmětů,
- podle možností stojany na kola.

Ohrožení:

- krácení rozpočtu na provozní náklady,
- obecný- nezájem žáků a asi i učitelů - časová náročnost pro přípravu jednotlivých akcí - přetíženost,
- narůstající práce a administrativa bránící v rozvoji EVVO.

2.3. Rozbor školního vzdělávacího programu z hlediska vyučování EVVO

EVVO je na ZŠ Chabařovice zařazena do výuky především v rámci průřezových témat. Kromě toho jsou zařazovány projektové dny s ekologickou tematikou (Strom života, Den Země, Odpady a jejich třídění). Žáci chodí průběžně na vycházky do okolí školy, jezdí na školní výlety, exkurze. EVVO je realizována systematicky v předmětu Geologie a ekologie, který je určen žákům 9. ročníku a v rámci volitelného předmětu Enviromentální výchova pro žáky 7. tříd.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ekosystémy				Př		Z, P	P	Z	GE
Základní podmínky života					Př		F	F, Ch	GE, F
Lidské aktivity a problémy				Př		D		Z, Ch	VV, Ch
Vztah člověka a prostředí	PrU	PrU	PrU	Př		P	VV	Z, BI	

Tab. 1 Začlenění průřezového tématu Enviromentální výchova na ZŠ Chabařovice

Vysvětlivky: BI - biologie člověka P - přírodopis
D - dějepis PrU - prvouka
F - fyzika Př - přírodověda
GE - geologie a ekologie VV - výtvarná výchova
Ch - chemie Z - zeměpis

Popis tabulky:

Z tabulky vyplývá, že se teoreticky žáci na prvním stupni školy s některými problémy EVVO seznámí až ve čtvrtém, resp. pátém ročníku. Prakticky ale realizují mnohé činnosti již od první třídy v rámci projektových dnů - Strom života, Den Země, Odpady a jejich třídění.

Dále tabulka jednoznačně ukazuje, že není EVVO začleněna téměř do žádného nepřírodovědného předmětu, naprosto chybí v předmětech - matematika, český jazyk, anglický jazyk, německý jazyk, informatika, občanská a rodinná výchova, výchova k občanství, pracovní činnosti, tělesná výchova, hudební výchova, vlastivěda, společenský tanec, volba povolání.

Chybí charakteristika průřezového tématu EVVO a výstupy, které by měl žák umět.

3. Dlouhodobé záměry školy v oblasti EVVO

3.1. Vize

Snahou školy je, aby vytvořila takové podmínky, aby se environmentální výchova stala nedílnou součástí života každého žáka a aby veškeré jeho aktivity vedly k trvale udržitelnému rozvoji.

V rámci začleňování EVVO do života školy je potřeba zajistit dlouhodobé působení na žáky, a to jak v rámci přímé školní činnosti, tak formou mimoškolního působení.

Ve školní praxi to znamená zajištění integrované výuky – začlenění environmentální problematiky do všech předmětů.

Mimoškolní působení budou zajišťovat tématické exkurze, doprovodné přednášky a sportovní aktivity.

Ekologické vzdělávání a výchova nebude prováděna pouze jednorázovými akcemi, ale bude probíhat postupně, dlouhodobě a bude prohlubována a zdokonalována.

3.2. Dlouhodobě vzdělávací cíle EVVO - určené pro všechny žáky

Dlouhodobé cíle navazují na dosavadní činnosti v oblasti EVVO na škole a rozšiřují je. Vycházejí z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a dále z Metodického pokynu MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (č.j. 16 745/2008–22 ze dne 27.10.2008):

- vedení žáka k ekologicky zodpovědnému přístupu při běžných denních činnostech,
- integrace EVVO do všech předmětů,
- zařadit více projektových dnů s EVVO tematikou,
- vytvořit podmínky pro získávání dovedností a znalostí o zákonitostech biosféry, o vztazích člověka a biosféry, o vývoji a problémech současné civilizace i o možnostech a způsobech jejich řešení,
- zdůrazňovat souvislosti a vztahy, programově vytvářet postoje k osobní odpovědnosti za stav životního prostředí,
- vytvářet dovednosti a návyky žádoucího jednání a chování v přírodním prostředí,

- působit na utváření postojů a návyků, hierarchii životních hodnot, životní styl, na pochopení kvality života,
- motivovat k zapojení každého jednotlivce do péče o životní prostředí.

3.3. Formy a metody realizace EVVO na škole

- přírodovědná pozorování,
- monitorování stavu jednotlivých složek životního prostředí,
- práce s přírodninami,
- praktické činnosti přímo v přírodě,
- experimentování, badatelské činnosti,
- péče o školní prostředí,
- práce na školním pozemku,
- problémová a projektová výuka,
- tematická výuka,
- hry s ekologickou tematikou,
- práce ve skupině, kooperativní metody,
- řízené diskuse, dialog,
- praktické činnosti ve prospěch životního prostředí,
- metody využívající tvořivost, sebevyjádření - práce s přírodními materiály a jiné tvořivé činnosti, včetně využití metod dramatické a estetické výchovy, smyslového vnímání přírody,
- spolupráce s obcí, rodiči, místními sdruženími, spolky a podnikatelskými subjekty, kde je realizována počáteční odborná příprava,
- výuková DVD,
- výukové programy pro PC.

3.4. Strategický program při realizaci cílů EVVO na škole

3.4.1. Dlouhodobé cíle v organizaci výuky a vzdělávání žáků (na roky 2017- 2022)

dílčí cíl	prostředek plnění	ukazatel plnění
Vytvoření ročního programu EVVO	<ul style="list-style-type: none"> do konce září každého roku vytvořit ve spolupráci s ostatními učiteli a vedením 	<ul style="list-style-type: none"> průběžné vyhodnocování jednotlivých akcí celkové zhodnocení 1x ročně
Začlenění EVVO do všech předmětů, doplnění do ŠVP	<ul style="list-style-type: none"> vedoucí metodických sdružení ve spolupráci s ostatními vyučujícími doplní EVVO do jednotlivých výstupů u předmětů podle pokynů koordinátora. doplní průřezové téma do charakteristiky každého předmětu 	<ul style="list-style-type: none"> doplňný ŠVP zápisy v třídních knihách splnit do konce školního roku 2018/2019
Navázání spolupráce s centrem ekologické výchovy	<ul style="list-style-type: none"> školní koordinátor vytipuje ekologické centrum ve spolupráci s ředitelem školy zhodnotí prospěšnost centra pro školu navázání kontaktu a využívání služeb centra 	<ul style="list-style-type: none"> informování ostatních učitelů na poradách vytvoření přehledu služeb centra informace o spolupráci na internetových stránkách a příspěvek do novin do 3 let
Navázání kontaktu v oblasti EVVO s okolními podniky, organizacemi, jednotlivci	<ul style="list-style-type: none"> školní koordinátor EVVO ve spolupráci s ředitelstvem školy a ostatními kolegy osloví podniky o možné spolupráci - možnost besedy, exkurze, přednášky 	<ul style="list-style-type: none"> informování ostatních učitelů na poradách informace o spolupráci na internetových stránkách a příspěvek do novin do 5 let
Zapojení se do celostátního projektu v oblasti EVVO	<ul style="list-style-type: none"> školní koordinátor vytipuje program vhodný pro prostředí školy ve spolupráci s ředitelem školy zhodnotí prospěšnost přihlášení do programu 	<ul style="list-style-type: none"> informování ostatních učitelů na poradách zapojení žáků do projektu zápis v třídní knize informace o realizování na internetových stránkách a příspěvek do novin do 3let
Realizace projektu školní zahrady a učebny	<ul style="list-style-type: none"> ředitelství školy nechalo vypracovat projekt schválení projektu od vedení města vyhlášení výběrového řízení na realizaci projektu realizace projektu 	<ul style="list-style-type: none"> informace ostatních učitelů, rodičů odpovídá ředitel školy, vedení města informace o realizování na internetových stránkách a příspěvek do novin do 5 let

Zprovoznění meteorostanice	<ul style="list-style-type: none"> ředitelství školy pověřilo pana učitele Ivanča, aby zrealizoval znovuvvedení do provozu 	<ul style="list-style-type: none"> do konce školního roku 2019/2020 kontrola koordinátorem EVVO a vedení školy zpráva na webové stránky školy
Pokračování v projektech zaměřených na EVVO a uvedených v ŠVP.	<ul style="list-style-type: none"> Učitelé se podílejí na přípravě jednotlivých projektů. 	<ul style="list-style-type: none"> zápis v třídní knize informace na internetu kontrola po realizované akci

3.4.2. Dlouhodobé cíle v mimoškolním a zájmovém vzdělávání žáků

dílčí cíl	prostředek plnění	ukazatel plnění
Turistický kroužek- pokračování činnosti	<ul style="list-style-type: none"> plánování výletů do okolí učitelkou začleňování aktivit prospěšných pro EVVO- např. sběr kaštanů 	<ul style="list-style-type: none"> žáci informováni prostřednictvím žákovské knížky informace o realizování na internetových stránkách a příspěvek do novin vedení třídní knihy zájmových útvarů kontrola průběžně
Rybářský kroužek - pokračování činnosti	<ul style="list-style-type: none"> setkávání žáků pod vedením učitele seznamování se s druhy ryb seznámení se s ochranou vodních ploch 	<ul style="list-style-type: none"> žáci informováni prostřednictvím informačních letáčků informace o realizování na internetových stránkách a příspěvek do novin vedení třídní knihy zájmových útvarů kontrola průběžně

3.4.3. Dlouhodobé cíle v zapojení personálu školy a dalších pedagogických pracovníků

dílčí cíl	prostředek plnění	ukazatel plnění
Zvýšení povědomí o EVVO u všech pracovníků školy	<ul style="list-style-type: none"> ve spolupráci s vedením školy a koordinátora bude vytipováno vhodné školení zaměřené na EVVO učitelé sami si mohou podle vlastního zájmu vybrat vhodné školení 	<ul style="list-style-type: none"> bude vystaven certifikát o absolvovaném školení, popřípadě bude proveden zápis ze školení do konce školního roku 2019/2020
Zapojení více pedagogických	<ul style="list-style-type: none"> rozdělení kompetencí v oblasti EVVO mezi více učitelů. 	<ul style="list-style-type: none"> více učitelů se bude podílet na činnostech v

pracovníků do EVVO		oblasti EVVO <ul style="list-style-type: none"> do konce školního roku 2018/2019
--------------------	--	---

3.4.4. Dlouhodobé cíle v ekologicky šetrném provozu školy

dílčí cíl	prostředek plnění	ukazatel plnění
Šetření energiemi a vodou	<ul style="list-style-type: none"> správné větrání používání termohlavic informační tabule pro žáky 	<ul style="list-style-type: none"> učitelé, děti, školník kontrola průběžně do konce školního roku 2018/2019
Péče o zeleň ve škole i v jejím okolí	<ul style="list-style-type: none"> žáci i učitelé školy se podílejí na výzdobě školy žáci pečují pod vedením učitelů o pokojové květiny péče o školní pozemek při hodinách PČ odpovědný přístup všech návštěvníků k zařízení dětského hřiště pravidelný úklid okolí školy 	<ul style="list-style-type: none"> všichni zaměstnanci a žáci školy veřejnost průběžné vyhodnocování
Pokračování v třídění odpadu, rozšíření povědomosti o třídění.	<ul style="list-style-type: none"> učitelé kmenových tříd zajistí nádoby na třídění papíru učitelé kmenových tříd zajistí informovanost dětí o správném způsobu třídění odpadu učitelé poskytnou informace o umístění sběrných nádob na jednotlivé druhy materiálů 	<ul style="list-style-type: none"> sběrové akce informace na lístečcích spolupráce s Lesy ČR spolupráce se Sběrnými surovinami vyhodnocení nejlepších sběračů informace na webových stránkách, ve třídách
Využívání ekologicky šetrných mycích prostředků	<ul style="list-style-type: none"> nákup ekologicky šetrných úklidových prostředků 	<ul style="list-style-type: none"> kontrola vedením školy a panem školníkem doklady o nákupu kontrola průběžně

3.4.5. Vytvoření zázemí pro výuku EVVO ve škole

dílčí cíl	prostředek plnění	ukazatel plnění
Zakoupení pomůcek na realizaci EVVO ve třídách	<ul style="list-style-type: none"> vedoucí metodických sdružení koordinátor EVVO vytipuje a projedná s ředitelem školy a vedoucími metodických sdružení 	<ul style="list-style-type: none"> informace pro učitele na poradě seznam pomůcek a knih do 5 let
Zřízení kabinetu popřípadě koutku EVVO	<ul style="list-style-type: none"> za pomoci vedení školy zajistit prostor na shromáždění materiálů k výuce EVVO 	<ul style="list-style-type: none"> vedení školy koordinátor EVVO informace o druzích pomůcek ve sborovně do konce školního roku 2019/2020

Vytvoření nástěnky EVVO	<ul style="list-style-type: none"> • za pomoci vedení školy zajistit nástěnku, na které budou informace o akcích konaných v rámci EVVO • dále informace z oblasti EVVO 	<ul style="list-style-type: none"> • koordinátor • do konce školního roku 2019/2020
-------------------------	--	---

3.5. Náměty na využití EVVO v jednotlivých předmětech (viz materiál KEV Praha)

předmět	možné náměty
ČJ	ekologické pojmy - tvorba slov, čtení a vysvětlování neznámých pojmů a cizích slov; větný rozbor náročnějších definic; slohové práce, eseje na téma daných pojmů, básně, ilustrace, vlastní přičinění žáků o čistotu životního prostředí, recyklace odpadů... ; mezitřídní soutěže)
Aj, Nj	využití překladu textů z cizího jazyka do českého a naopak; tvoření slov a vět s ekologickou tematikou, hry se slovíčky; seznámení s tím, jak se řeší ekologie jinde...
D	srovnávání ekologického myšlení a citění lidí v historii a současnosti, srovnat jednotlivá období v historii lidstva, u nás, ve světě,...., odpady, energie, voda, prostředí...
Vo	lze využít v různých tématech výchovy k občanství, přístup žáků, jejich nejbližších, okolí školy, města, celé společnosti k ekologii,...., besedy, diskuse, vlastní názory
RV	velmi široká paleta uplatnění ekologického citění v jednotlivých okruzích
Z, VI	použití pojmů ekologické výchovy - široké uplatnění, hospodářský zeměpis, využití energií u nás a ve světě, apel na šetření surovinami, zdroje na Zemi nejsou nevyčerpatelné, obnovitelné zdroje, recyklace..., hry, tajenky...
M, I	zpracování ekologických pojmů do slovních úloh, šetření surovinami, energií, sběr odpadů apod. do grafů a tabulek, práce s PC, hledání informací, monitoring životního prostředí v regionu, posilování ekologického povědomí- šetření pomůcek, sešity, učebnice, náklady na jejich výrobu....
Př, P	zpracování ekologických problémů do jednotlivých tematických celků, šetření přírody, ochrana životního prostředí, organismů, ukázky např. u potravního řetězce - že vše, co člověk do půdy, ovzduší atd. vloží - se mu opět v potravě vrátí zpět; potravní řetězce, pyramidy....; možnost zneužití - biologické zbraně....
F	na příkladech fyzikálních zákonů dokládat, že ekologické citění je nezbytné a ochrana životního prostředí a fyzika spolu úzce souvisí, nové technologie, výroba v praxi, exkurze do průmyslových závodů....
Ch	v jednotlivých tematických celcích ukázat na spjatost chemie a okolního životního prostředí, důraz na příklady z regionů, využívání nových technologií v chemickém průmyslu a jejich ovlivňování v souladu s přírodou, možné ekologické katastrofy či zneužívání chemických látek, globální ohrožení, terorismus...., exkurze do průmyslových závodů
HV	estetika životního prostředí přispívá k inspiraci a tvorbě hudebních skladeb a textů, hygienické zásady při zpěvu- větrání....,
TV	vliv zdravého životního prostředí na zdárný vývoj člověka, v čistém prostředí a na zdravém vzduchu se člověk pohybuje, sportuje lépe než ve smogu
PČ	v rámci předmětu se žáci přímo podílejí na zlepšování životního prostředí, např. úprava zeleně, záhonků, péče o zeď ve třídě a na chodbách, dbají o správné stravování,....
VV	vliv zdravého životního prostředí na zdárný vývoj člověka, svým výtvarným projevem žáci přímo ukazují své představy o životním prostředí, jeho ochraně; vlastní nápady, projekty. účast na soutěžích v rámci města, regionu, republiky

4. Evaluace EVVO ve škole

Vyhodnocení dlouhodobého uplatňování EVVO ve škole bude probíhat v několika etapách podle termínu stanovených v ukazatelích plnění. První větší zhodnocení proběhne na konci školního 2018/2019. Na základě úspěšnosti či neúspěšnosti průběžného plnění dlouhodobého programu pak budou zvoleny další strategie při realizaci EVVO na naší škole.

Indikátor splnění dlouhodobého plánu na konci školního roku 2018/2019:

V organizace výuky a vzdělávání žáků:

- Je splněn roční program EVVO,
- Proběhlo začlenění EVVO do všech předmětů a EVVO doplněna do ŠVP,
- Jsou zrealizovány všechny projekty zaměřené na EVVO uvedené v ŠVP.

V mimoškolním a zájmovém vzdělávání žáků:

- Turistický kroužek pokračuje ve své činnosti a průběžně informuje o provedených akcích,
- Rybářský kroužek pokračuje ve své činnosti průběžně informuje o provedených akcích.

V zapojení personálu školy a dalších pedagogických pracovníků:

- Aspoň jeden další učitel se zapojil s plánováním činností spojených s EVVO.

V ekologicky šetrném provozu školy:

- Probíhá šetření energiemi a vodou
 - žáci se snaží o šetření s energiemi, učitelé účinně a ekologicky větrají a používají termohlavice,
 - tabule s informacemi o způsobech šetření energiemi jsou umístěny ve všech třídách,
- Žáci, všichni zaměstnanci školy i veřejnost pečují o zeleň ve škole i v jejím okolí,

- Žáci i všichni zaměstnanci školy byli poučeni o správném způsobu nakládání s odpady i o správném ukládání odpadů do kontejnerů,
- Nádoby na sběr papíru jsou ve všech třídách,
- Zaměstnanci školy využívají ekologicky šetrných mycích prostředků.

5. Program EVVO pro školní rok 2018/2019

Hlavní cíl: Je jím postupné začlenění jednotlivých složek EVVO do všech předmětů, což by mělo probíhat do konce školního roku 2018/2019; ekologizace provozu školy; zvýšení povědomí dětí, pracovníků školy i veřejnosti o EVVO.

Akce probíhající průběžně po celý školní rok na celé škole

- sběr baterií
- sběr víček od pet lahví,
- sběr pet lahví,
- sběr elektrospotřebičů,
- Ovoce do škol,
- vycházky do přírody i do města,
- exkurze,
- výzdoba školy,
- šetření energiemi,
- péče o květinovou výzdobu školy,
- péče o estetický vzhled školního prostředí,
- aktualizace nástěnky a obrazového materiálu s tematikou EVVO.

Celoroční projekty – jednotlivé třídy

- **Péče o morčata – skinny – 5.B** - Mgr. Přikrylová
- **Kalendárium-** celoroční projekt 6. ročníků – Mgr. Hrstková
 - žáci si připravují připomenutí státních svátků, významných dní, výročí a lidových tradic. Během celého roku sbírají materiály, informace, svědectví pamětníků a podobně.
 - Vždy v předvečer události představí svůj program. Pokud naleznou fotografie a podobné materiály, tak je vystavíme ve třídě.

- **Můj dům – celoroční projekt 6. třída-** Mgr. Hrstková

- žáci mají za úkol zjistit co nejvíce informací o svém domě, prostředí, ve kterém se dům nachází, a lidech, kteří v domě bydleli a bydlí.

Jednotlivé školní akce podle měsíců

měsíc	akce	odpovídá
září	<ul style="list-style-type: none"> - vyhotovení ročního plánu EVVO ve spolupráci s ostatními pracovníky školy - pochodové cvičení - Exkurze pila Union Chabařovice – 6. třída- zpracování, těžba, šetření dřeva, ochrana lesa - práce na školní zahradě- podzimní práce - péče o květiny po letních prázdninách 	<p>Mgr. Tourková</p> <p>všichni vyučující</p> <p>Mgr. Vašátková</p> <p>třídní učitelé, učitelé PČ</p> <p>učitelé PČ</p>
říjen	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt NEPZ (Nejbohatší ekosystémy planety Země) – projekt o ochraně přírody- žáci 4. -9. ročníků - Exkurze pila Union Chabařovice – 6. třída- zpracování, těžba, šetření dřeva, ochrana lesa - pochodové cvičení - sběr kaštanů a suchého pečiva pro lesní zvěř - Přírodovědný klokan – 8. + 9. ročníky Napříč školou – „100 naší republiky “ - celá škola - Halloween a Dušičky - úklid listí na zahradě, úprava pozemku před zimou - podzim v přírodě – rostliny a živočichové; v lese, na poli a v zahradě, u vody; - Den stromů 	<p>Mgr. Tourková</p> <p>Mgr. Vašátková</p> <p>všichni vyučující</p> <p>Mgr. Menčlová, Mgr. Tourková, Mgr. Šromová, Mgr. Urieová</p> <p>Mgr. Rošková</p> <p>Mgr. Tourková</p> <p>učitelé 1. stupně</p> <p>učitelé PČ - 2. stupeň</p> <p>učitelé Př, P</p> <p>učitelé VV, učitelé dle svého zájmu</p>

listopad	<ul style="list-style-type: none"> - Návštěva planetária+Botanické zahrady- 5.A, 5.B - Mladý chemik - 8.+ 9. třídy - Projektové učení- 6.řída- žáci vytvoří plakát - koloběh vody na naší planetě (+ popíše lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím) - Projektové učení-kresba nástěnné mapy CHKO a NP v ČR - 8.třída. Do mapy zakreslí také významné kulturní památky. Zhodnotí význam ochrany přírodních a kulturních památek. - Noc v knihovně – 5.A – Národní obrození - tvorba výrobků pro Vánoční trhy, vystoupení 5.B - Vánoční trhy kontrola ptačích krmítek před zimou 	<p>Mgr. Tourková, Mgr. Příkrylová</p> <p>Mgr. Rošková</p> <p>Mgr. Šulc</p> <p>Mgr. Šulc</p> <p>Mgr. Pelcová, Mgr. Tourková</p> <p>Mgr. Příkrylová Mgr. Havlíčková</p> <p>zájemci z řad učitelů</p>
prosinec	<ul style="list-style-type: none"> - Mikulášská nadílka pro pejsky a kočičky z útulku - Česko zpívá koledy - antikvariát - Vánoční besídky - péče o ptačí krmítka 	<p>Mgr. Menčlová, Mgr. Šromová, Mgr. Urieová</p> <p>Mgr. Morávek, Mgr.Havlíčková</p> <p>Mgr. Morávek, Mgr. Pelcová, všichni vyučující</p> <p>zájemci z řad učitelů</p>
leden	<ul style="list-style-type: none"> - Zdravá pětka – 7. třída - sběr starého papíru - Přírodovědný workshop na gymnáziu V. Šmejkal v ÚL - 8.+ 9. třídy - lyžařský výcvik 	<p>Mgr. Hrstková</p> <p>Mgr. Valinská, Mgr. Smržová, Mgr. Šromová, Mgr. Urieová</p> <p>Mgr. Rošková</p> <p>Mgr. Šulc</p>
únor	<ul style="list-style-type: none"> - Mobilní planetárium pro 2. stupeň - dřeviny v zimě 	<p>Mgr. Rošková</p> <p>učitelé PŘ, P</p>

	- NEPZ pokračování-- projekt o ochraně přírody- žáci 4. - 9. ročníků	Mgr. Tourková
březen	- Zdravá pětka –1. stupeň - úklid na školní zahradě- sběr větví, úklid	Mgr. Menčlová učitelé 1. stupně učitelé PČ
duben	- příprava na Velikonoční jarmark - Velikonoční jarmark - vystoupení - Projekt Velikonoce - 24.4. Den Země - Strom života - Kamenolom Mariánská skála – 7.třída v rámci enviromentální výchovy - Projektové učení- žáci 9. třídy - vytvoří plakáty, na kterých popíší vybrané globální problémy. - Projekt Velikonoce - Čarodějnice - vysazování semen na pozemek - péče o pokojové rostliny	Mgr. Příkrylová Mgr. Příkrylová, Mgr. Havlíčková, Mgr. Morávek učitelé 1. stupně Mgr. Menčlová, Mgr.Urieová Mgr. Patrovská Mgr. Ivančo Mgr. Šulc učitelé 1. stupně Mgr. Brožová učitelé PČ učitelé PČ
květen	- Zdravá pětka – 1. stupeň - Školní akademie - ČOV Neštěmice - 7.třída v rámci enviromentální výchovy - lom Vršany - 7.třída v rámci enviromentální výchovy - Projektové učení - žáci 8. třídy-ve skupinách vytvoří vzorový školní výlet. Charakterizují navštívené lokality. Vysvětlí, proč jsou dané lokality významné a státem chráněné. - Projekt- žáci 9.třídy vytvoří dotazník zaměřený	Mgr. Menčlová Mgr. Valinská, Mgr. Smržová Mgr. Ivančo Mgr. Ivančo Mgr. Šulc Mgr. Šulc

	<p>na zjišťování znalostí obyvatel Chabařovic o třídění odpadu a ochraně přírody. Dotazníky rozdají a následně vyhodnotí.</p> <p>- péče o vysázené rostliny na pozemku - zalévání, pletí</p>	<p>učitelé PČ</p>
červen	<p>- sběrová akce - sběr starého papíru</p> <p>- vlastivědné a přírodovědné výlety tříd – různá témata</p> <p>- sběr vypěstovaných plodin, ošetření pozemku</p> <p>- Evropské dny</p> <p>- Pohádkový les</p> <p>- příprava pokojových květin na léto</p>	<p>Mgr.Valinská, Mgr.Smržová, Mgr. Šromová, Mgr. Urieová</p> <p>třídní učitelé</p> <p>učitelé PČ</p> <p>Mgr.Valinská, Mgr.Smržová</p> <p>Mgr. Urieová</p> <p>všichni učitelé</p>